

METODICKÉ NÁMĚTY A INSPIRACE K INSCENACI NÁRODNÍHO DIVADLA MORAVSKOSLEZSKÉHO

SNĚHURKA A SEDM TRPASLÍKŮ

Pro Národní divadlo moravskoslezské připravila Mgr. Jana Cindlerová, vysokoškolská pedagožka, teatroložka, spolupracovnice Ateliéru pro děti a mládež při NDM

Bogdan Pawlowski, Witold Borkowski

SNĚHURKA A SEDM TRPASLÍKŮ

Klasická baletní pohádka na motivy bratří Grimmů
Obnovená premiéra 12. října 2014 v Divadle Jiřího Myrona

Libreto: Witold Borkowski, Stanisław Piotrowski

Scéna: Alexander Babraj

Kostýmy: Alexander Babraj

Choreografie: Igor Vejsada

Asistent choreografie: Rodion Zelenkov, Dana Muntágová

Baletní a taneční repetitor: Tamara Černá

Korepetice: Elena Podolchova, Jaroslav Domanskij

Inspiciet: Elena Podolchova, Michal Muntág

Oblíbená baletní rodinná inscenace na motivy pohádky bratří Grimmů, která se v Národním divadle moravskoslezském hrála celých osm let, se po krátké přestávce vrací na repertoár. Od své premiéry v listopadu 2005 měla mimořádných 83 repríz.

Hudbu k taneční podobě *Sněhurky a sedmi trpaslíků* zkomponoval polský skladatel Bogdan Pawlowski roku 1970 – a jeho dílo se setkalo s výrazným úspěchem nejen v Ostravě: jedná se dokonce o nejčastěji uváděný balet polského skladatele v celé baletní historii všech dob.

Ostravskou verzi vytvořil roku 2005 podle původní choreografie Witolda Borkowského tehdejší šéf baletu NDM Igor Vejsada. A nyní se v jeho nastudování baletní pohádka na svou ostravskou domovskou scénu také vrací. V pozměněném obsazení, ale v oblíbené původní výtvarné podobě Alexandra Babraje, který se nechal inspirovat slavným animovaným filmem Walta Disneyho.

Klasický příběh o nesmyslné touze po věčné kráse – touze, která dokáže jít ve své zaslepenosti až za hrob, z jehož útrob však dokáže Sněhurku vyvést upřímná láska – působí dodnes silně a jímavě na malé i velké diváky. Nejen svou něhou, ale i nebývalou aktuálností.

Poznámka k legendárnímu animovanému filmu Walta Disneye *Sněhurka a sedm trpaslíků* (Snow White and the Seven Dwarfs, 1937, režie David Hand): Snad nejznámější kreslená filmová pohádka

vůbec představuje první celovečerní animovaný film z dílny Walta Disneye (jde o první snímek z tzv. Disneyovy animované klasiky). Hlavní postava – Sněhurka – je také v pořadí první disneyovskou princeznou. V roce 2008 zařadil Americký filmový institut toto filmové dílo mezi 10 nejlepších animovaných filmů na světě. Je založen na stejnojmenné broadwayské divadelní hře z roku 1912, jejíž námět pochází z pohádky bratří Grimmů O Sněhurce.

Metodické materiály, které máte nyní před sebou, by měly sloužit jako inspirace těm pedagogům, kteří chtějí skrze přípravu na recepci divadelního tvaru a skrze jeho následnou reflexi rozvíjet v žácích/studentech nejen vztah k divadelnímu umění, ale také jejich kreativitu, schopnost pojmenovávat a vytvářet si na skutečnost vlastní svébytný názor – a ten si i dokázat obhájit. Tento materiál tak odpovídá svým zaměřením průřezovému tématu osobnostně-sociální výchovy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Dalším jeho možným přínosem jsou přesahy zařazených aktivit do rozmanitých učebních oborů, a tedy komplexní využití dané inscenace ve výuce základní/střední školy.

Záměrně nazýváme tento materiál „náměty a inspirací“. Přestože totiž posloupnost aktivit a jejich propojení směřuje k určitému celku – k jakési ‘dílňce o divadle’ –, je zároveň možné vytrhnout je z jejich kontextu a realizovat samostatně: záleží na každém pedagogovi (jeho možnostech, podmínkách, cílech, zaměření a v neposlední řadě také na potenciálu, věku a počtu studentů), jak s danými aktivitami naloží, jakým způsobem je zařadí do výuky či jak je bude obměňovat.

Z hlediska formy nabízených aktivit se většinou jedná o partnerskou diskusi pedagoga s žáky/studenty prokládanou jednoduchými herními či pohybovými aktivitami a úkoly podporujícími samostatné myšlení.

AKTIVITY PŘEDCHÁZEJÍCÍ NÁVŠTĚVĚ DIVADLA

Cílem těchto aktivit je připravit a naladit dětského/mladého diváka na recepci divadelního tvaru v rovině tématu dané inscenace a v rovině prostředků, které jsou v ní k vyjádření tématu použity. V případě inscenace Sněhurka a sedm trpaslíků směřujeme konkrétně k těmto oblastem či cílům:

- připomenutí známého příběhu a jeho podoby v pohádce bratří Grimmů
- seznámení se základním stavebním kamenem děje, kterým je SITUACE
- seznámení s divadelním druhem jménem BALET

1. Příběh o Sněhurce: shromáždění informací

- Kdo z dětí se s touto pohádkou již někdy setkal? Jistě většina z nich. A v jaké podobě? Někdo viděl film, někdo četl pohádku v knize. Pamatují si děti větu, která se v příběhu několikrát opakuje z úst Zlé královny (při pohledu do zrcadla)? Je ta věta důležitá? (Zpřítomňuje vlastně téma pohádky.)
- Pamatují si děti, kdo všechno v pohádce vystupuje? Děti vykřikují: Sněhurka, Princ, Ježibaba, Královna, Myslivec/Sluha, Trpaslíci (možná je i vyjmenují: Prófa, Kejchal, Dřimal, Šmudla, Stydlín, Rejpal, Štístko), zvířátka.

- Nyní si pohádku společně ve třídě přečteme, ideálně z 'klasické' knihy (popř. viz Přílohu 1). S ohledem na věk dětí ji přečte buď sám učitel, nebo rozdělí přímou řeč mezi žáky jako 'role', přičemž on sám bude vypravěč (popř. určí i vypravěče z řad žáků).
- Učitel se ptá dětí – a snaží se přitom rozvinout diskusi, když nutí i ostatní, ať přemýšlejí a doplňují toho, kdo právě odpovídá: Kde všude se příběh odehrává? (Na zámku u okna a v pokoji Královny, v lese, v chaloupce...) Která postava vám byla nejvíce sympatická? Která nejméně? Která se zachovala odvážně a co ji k tomu vedlo? (Myslivec.) Která se zachovala podle a proč? (Královna a Ježibaba.) Apod.

2. Od situace k situaci

- Namalujte okamžik, jak si jej představujete, který se vám nejvíce líbil (nebo vám připadal důležitý). Měly by na něm být nejlépe dvě či tři postavy.
- Děti odevzdají své obrázky pedagogovi, ten je všechny zamíchá. Každý žák si poté jeden obrázek poslepu vybere (pokud si náhodou vybere ten vlastní, 'losuje' znovu).
- Každý žák nad obrázkem zapřemýšlí a poté jeden za druhým (v kruhu) v krátkosti představí, o co na obrázku jde. (Pozor! Toto není soutěž v kreslení; a cílem není ani rozpoznat, co autor obrázkem myslel. Důležité je pouze to, co já z něj vyčtu. Ovšem i konfrontace s autorem zde má své místo: po 'interpretaci' sám autor obrázku řekne, jak myslel to, co namaloval.)
- Mnohé situace, žáky nakreslené, se jistě budou opakovat: Které jsou nejčastější? Proč asi?
- Nyní žáci seřadí všechny obrázky chronologicky za sebou, popř. i pod sebe (v případě stejných situací). Učitel je nyní nechá chvíli v klidu uvažovat nad příběhem a přemýšlet, zda některý důležitý okamžik nechybí.
- Učitel dětem prozradí, že se tyto okamžiky (důležité momenty v ději, ve kterých se o něčem rozhoduje a přichází změna) označují mezi divadelníky jako SITUACE. A že ze situací (delších či kratších) se skládá celý děj (jak to nyní samy děti vidí doslova na vlastní oči přímo před sebou).
- Při následné návštěvě baletu Sněhurka se děti předem zaměří na 'svou' situaci a její provedení prostřednictvím konkrétních tanečníků (aby ji mohli později při reflexi coby specialisté na tuto situaci 'zhodnotit' a popsat s ohledem na věrohodnost/motivaci, resp. vydařenost a oprávněnost provedení z hlediska logiky příběhu i hereckého podání).

3. Baletní provedení

- Učitel všechny namalované obrázky znovu pečlivě zamíchá a rozdělí děti do skupinek po třech, z nichž každá si vylosuje tři obrázky. Učitel skupinky vyzve, ať své obrázky chronologicky seřadí.
- Poté žáci vytvoří na základě každého obrázku (postupně) živý obraz ('soustoší').
- Následně každý z nich vysloví větu, kterou by jejich postava v daném okamžiku mohla říkat.

- Učitel dětem vysvětlí, že na představení Sněhurky neuslyší však ani slovo (jen kýčání :-), protože se příběh vyjadřuje jinými prostředky: hlavně pomocí hudby a tance, který tanečníci na jevišti předvádějí na základě CHOREOGRAFIE (koncepce či kompozice tanečního/pohybového díla).

AKTIVITY NAVAZUJÍCÍ NA ZHLÉDNUTÍ DIVADELNÍHO PŘEDSTAVENÍ

Cílem těchto aktivit je reflektovat navštívené představení z hlediska použitých divadelních prostředků, vést žáky k hlubšímu uvažování nad tématem inscenace a jeho aktuálností.

Konkrétní cíle jsou v případě baletu Sněhurka následující:

- rekapitulace příběhu / popis zážitku
- výtvarná stránka inscenace
- (komická) postava a její podstata/povaha

1. Rekapitulace příběhu a popis divadelního zážitku

- Jak se vám to líbilo? Co se vám líbilo nejvíce a proč? Co vás překvapilo? Co se vám nelíbilo a proč? – Může přitom jít o chování Zlé královny z hlediska etiky, stejně jako o její ztvárnění z hlediska herectví. Děti vykřikují své odpovědi a učitel je zapisuje v jedno- či dvouslovných heslech na tabuli do dvou množin: 1. co je záležitostí inscenace (dětem se nelíbil například kostým Ježibaby), 2. co je záležitostí příběhu/textu (dětem se nelíbilo například chování Královny). Pak se učitel pokusí vysvětlit dětem rozdíl. Obsah první množiny bude patrně větší: Jakou úpravu by děti navrhovaly u věcí, které se jim nelíbily – a proč?
- Jak se vám líbilo provedení 'vaší' namalované situace? Byla podle vašich představ?
- V čem se lišil přečtený příběh pohádky bratří Grimmů od děje baletu? – Zde má učitel možnost upozornit na četnost verzí pohádek, bájí a mýtů: neexistuje jedna jediná správná verze (a není to ani ta disneyovská), jak se o to děti s oblibou hádávají.

2. Tajemné slůvko SCÉNOGRAFIE

- V jakých prostředích se příběh odehrával? Jak vypadaly kostýmy? Pamatujete si předměty, které postavy držely v ruce? – Učitel dětem vysvětlí, že se tomu všemu dohromady říká SCÉNOGRAFIE (výtvarné pojetí inscenace) a oněm 'předmětům v ruce' pak REKVIZITY.
- Děti uvádějí příklady rekvizit (koště, jablko, činely atd.). Poté si některou z nich vylosují (učitel předem napíše jejich názvy na lístečky a ty vhodí do klobouku) a namalují (nejlépe pastelkami na menší čtvrtky papíru, např. o velikosti A5). Následně jeden žák za druhým ostatním představí, co namaloval, a snaží se popsat, jakou roli ta která rekvizita ve hře sehrála: např. koště – Sněhurka s ním uklízela = symbol jejího údělu u macechy; jablko – Sněhurka se do něj zakousla = prostředek její záhuby; činely – Trpaslík na ně bouchá = hudební prostředek (žádnou roli v příběhu vlastně nemá) apod.

- Učitel namalované obrázky zamíchá a každý žák si poslepu jeden vybere. Zamyslí se opět nad jeho rolí v příběhu a poté prohlásí: „Tento předmět je v celé pohádce nejdůležitější ze všech, protože...“ Úkolem je co nejlépe argumentovat, 'bojovat' za 'svůj' předmět. U některých to půjde samo (např. jablko), u jiných bude třeba zapojit fantazii a třeba si i něco domyslet (např. činely). Někteří žáci si patrně vylosují tentýž předmět: to vůbec nevadí, v ideálním případě se mezi nimi rozvine diskuse na téma klíčivosti 'jejich' předmětu.

3. Postava (komický typ)

- Vyjmenujme si postavy, které v inscenaci vystupovaly, a řekněme, jaké byly jejich vlastnosti. Učitel nebo samy děti postupně zapisují jména postav na tabuli (viz 1. Příběh o Sněhurce).
- Vadilo vám, že postavy nemluví? Chyběla vám v příběhu (v divadle) slova? Proč nechyběla? Zřejmě je něco nahrazovalo, když jste příběh jednoznačně pochopili. Co to bylo?(Pohyb herců a jejich gesta, resp. tedy způsob tance, plus jejich mimika).
- Učitel představí žákům obrázky trpaslíků (viz Přílohu 2) a na tabuli může zapsat pro oživení jejich jména. Úkolem žáků je přiřadit k obrázkům jména trpaslíků a vysvětlit svou domněnku. Na základě čeho jsou odlišeni? (Postoj, rekvizita, výraz tváře...)
- Učitel dá každému z žáků vylosovat si jeden z lístečků, které si pro ně předem připravil (obsahují jména postav, popř. včetně zvířátek). Úkolem každého žáka je ztvárnit prostřednictvím živé sochy to, co si vylosoval. Ostatní hádají, o jakou postavu se jedná.
- Učitel vyzve dva dobrovolníky, popř. sám vybere dva šikovné žáky, kteří společně v roli své postavy vytvoří 'živý obraz'. Poté je učitel vyzve, aby tento obraz rozehráli, tedy 'rozžili' – a žáci tak vlastně sehraji kratičkou pantomimu. To možná inspiruje další žáky (či přímo i dvojice), aby své postavy podobným způsobem rozehráli i oni.

PŘÍLOHA 1:

Sněhurka*Bratři Grimmové*

Jednoho dávného zimního dne se to mělo k takové kráse, až se jedna královna, co právě seděla s vyšíváním u okna a celá u vytržení sledovala tisíce sněhových vloček, které se jako drobounká pírká snášely k zemi, bodla jehlou do prstu a na zasněženou okenní římsu skanuly tři krůpěje krve. Tu si královna pomyslela, že by ráda měla takové děťátko, které by bylo rudé jako krev, bílé jako sníh a černé jako okenní rám z ebenového dřeva. Bůh její přání vyslyšel, ale musela za ně zaplatit převysokou cenu, a tak když porodila vysněné dítě, zemřela. Král dlouho její smrti neželel; do roka si přivedl novou královnu, mladou a krásnou a velmi pyšnou. Srdce té paní svíral chlad a zášť a k milování měla jen sama sebe a svoji krásnou tvář. Ta královna měla kouzelné zrcadlo, kterého se ptávala: „Řekni mi zrcadlo, kdo je na světě i v zemi zdejší, kdo je nejkrásnější?“ A zrcadlo nemohlo jinak, než jí dát ujištění, že nad ní krásnější v této zemi není. A královna byla spokojená, protože věděla, že její zrcadlo nemůže lhát.

A běžel čas, jak bývá jeho zvykem, neúprosně a bez ustání.

Malá Sněhurka rostla do krásy; bylo jí právě sedm let, když kouzelné zrcadlo na královninu otázku odpovědělo: „Jsi krásná má paní, však na světě i v zemi zdejší Sněhurka je nejkrásnější!“ Tu se měla v srdci mladé královny k panování zloba a nenávisť, a tak zle ji užíraly, že si jednoho dne povolala lovce a dala mu strašlivý úkol. Nechtěl zavede malou Sněhurku do hlubokého lesa, tam ji zabije a jako důkaz své paní přinese její játra a plíce. Lovce byl královninou krásou tak okouzlený, že bez reptání souhlasil a zavedl princeznu do lesa. Když však pozvedl dýku, aby dítěti probodl srdce, začala malá Sněhurka naříkat, padla na kolena, sepjala své běloučké ruce a prosila o život. A v lovcu se pohnulo svědomí, nesmáčí svoji dýku v nevinné krvi, ať za něj to strašlivé dílo dokoná divá zvěř. Nechal princeznu jít, zabil divoké sele, vyříznul mu játra i plíce a ty jako důkaz splněného úkolu přinesl královně. Mladá žena se šíleným smíchem poručila vnitřnosti připravit k večeři; a kuchaři je upravili opravdu chutně a hosté je u večeře snědli.

Zatím klopýtala Sněhurka v hlubokém lese cestou necestou, dál a dál od rodného zámku, z povzdálí ji pozorovala divá zvěř, s trochou nedůvěry a s trochou překvapení, ale nezkřivila jí ani vlasek. Až k večeru došla k chaloupce, která se krčila na úpatí Železné hory. Když vešla dovnitř, samým údivem se zajíkla, tak byla okouzlena vší tou krásou a čistotou, která tu přebývala jako domácí paní. Uprostřed stál stůl prostřený sněhobílým ubrusem, na něm leželo sedm talířků, u každého lžička, vidlička, nožík a pohárek. U stěny stálo sedm čistě povlečených postýlek. A protože byla Sněhurka po celodenním putování unavená a žízňavá, sedla si ke stolu a vzala si z každé porce na talíři sousto, z každého pohárku vypila doušek. Pak si chtěla odpočinout, a tak postupně vyzkoušela všechny postýlky, ale až v té sedmé ji to ukoľovalo ke spaní.

Když se úplně setmělo, přišlo do chaloupky sedmero trpaslíků; takových, co v horách kutají rudu. Rozžali svých sedm světýlek a tu spatřili, že, co tu nebyli, někdo jim v chaloupce hospodařil. Tu se jeden každý začal shánět, kdože mu to seděl na jeho stoličce, kdože to jedl z jeho talířku, kdože to ulomil z jeho chleba, kdože to použil jeho vidličku, kdože to krájel jeho nožíkem, kdože to pil z jeho

pohárku, kdože to zval el jeho postýlku. Takto volali jeden přes druhého a bylo z toho velké starání, bylo z toho veliké halekání, až ten sedmý pojednou spatřil ve své postýlce Sněhurku a posvít il na ni. Trpaslíci se shlukli nad spícím dítětem v úžasu; dívka byla tak spanilá! Pak se potichu, aby tu krásu neprobudili, uložili ke spánku, ten sedmý si lehnul do postýlky ke kamarádovi. Ráno, když se Sněhurka probudila, tuze se polekala, ale trpaslíci se k ní měli hezky, a tak jim o sobě vše vypověděla a oni jí nabídli, aby u nich v chaloupce pod Železnou horou zůstala a vypomáhala s domácností. Také jí nabádali, aby se stěhla macechy, zvláště když nebudou doma, aby nikomu cizímu neotevírala a nepouštěla ho dovnitř.

Královna byla po té ukrutánské hostině, na které si pochutnala na Sněhurčiných vnitřnostech, opět u vytržení z toho, že nejkrásnější na světě. Ale za pár dní to v ní zase zle hlodalo, a tak měla řeč se svým kouzelným zrcadlem: „Řekni mi zrcadlo, kdo je na světě i v zemi zdejší, kdo je nejkrásnější?“ A tu se z jeho zrcadlení vynořila odpověď: „Jsi krásná má paní, však na světě i v zemi zdejší Sněhurka, která přebývá u sedmi trpaslíků, je nejkrásnější!“ Tu se královna velmi rozhněvala, že ji lovec obelhal, a horečně přemýšlela, jak by se Sněhurky pro všechny časy zbavila. Neměla klidu a neměla stání, dokud vše pečlivě nepromyslela a pomocí své čarodějné moci nenastražila zlou lest. Začernila si své líbezné tváře, přestrojila se za starou kramářku a vypravila se k chaloupce sedmi trpaslíků na úpatí Železné hory. Když byla na místě, pustila se, jak to umějí jen opravdové kramářky, do tak hlasitého a výřečného vychvalování svého zboží, až důvěřivá Sněhurka vyšla ven a začala si vystavené věci prohlížet. I zalíbila se jí jedna z pestře vyšívaných šněrovaček, kterých tu měla kramářka tolik, až oči přecházely. Macecha se ochotně nabídla, že dívence pomůže při zkoušení a šněrovačku jí utáhla tak pevně, až dítě ztratilo dech a bez života kleslo k zemi; a lesem se nesl kramářčin divoký smích, který ji provázel až na zámek. Večer se vrátili trpaslíci domů a našli ubohou Sněhurku ležet bezdechou na zemi. Tu ji měli za mrtvou, a když ji zvedali ze země, aby ji uložili na máry, tu si jeden všimnul, že má tuze utaženou šněrovačku, a tak ji povolil a tu se Sněhurka zhluboka nadechla a vrátila k životu. Pak vyprávěla, co se jí přihodilo a trpaslíci ji kárali, že neměla otvírat dveře, protože to jistojistě byla zlá macecha.

Za nějaký čas se královně opět zdálo její štěstí vrtkavé, a tak se o něm chtěla ujistit a šla za svým kouzelným zrcadlem, aby mu přednesla svoji otázku: „Řekni mi zrcadlo, kdo je na světě i v zemi zdejší, kdo je nejkrásnější?“ A to muselo s pravdou ven: „Jsi krásná má paní, však na světě i v zemi zdejší Sněhurka, která přebývá u sedmi trpaslíků, je nejkrásnější!“ Zlí běsové nabyli nad královnou moci; zavřela se do své komnaty, kde měla různé čarodějnické náčiní, a tam čarovala a zaříkávala tak dlouho, až vyrobila jedovatý hřeben. Pak se opět přestrojila k nepoznání a vydala se k chaloupce sedmi trpaslíků pod Železnou horou. Sněhurka ale měla na paměti trpasličí nabádání a neotevřela. Kramářka si však stoupnula na špičky a oknem jí ukázala tak čarokrásný hřeben, že dívka neodolala a vzala si ho. Ale sotva si jím zajela do vlasů, prudký jed začal působit a klesla k zemi. Naštěstí se však už chýlilo k večeru a za pár chvil přišli trpaslíci z hory domů. Když našli ležet Sněhurku bez dechu, hned jim přišla na mysl macecha a začali dítě prohledávat, až našli v jeho vlasech hřeben, ten vytáhli a ono zase otevřelo oči. Pak Sněhurku opět kárali, že to byla zlá macecha a usilovala jí o život. Opět jim musela slíbit, že si vezme ponaučení a nepustí dovnitř ani živáčka.

Opět uplynul nějaký čas a marnivou macechu svíraly ukrutné pochybnosti a potřebovala ujištění o své kráse, tak se zeptala kouzelného zrcadla: „Řekni mi zrcadlo, kdo je na světě i v zemi zdejší, kdo je nejkrásnější?“ A ono nezaváhalo: „Jsi krásná má paní, však na světě i v zemi zdejší Sněhurka, která přebývá u sedmi trpaslíků, je nejkrásnější!“ Tu přišlo k potřebě veškeré královské čarodějné umění,

zlolajné našeptávání zkaženého srdce a ukrutnost křivdou zasažené mysli. Královna vyrobila jablko, které bylo způli dobré, z druhé půli smrtelně jedovaté. Přestrojila se za prostou selku a spěchala k chaloupce sedmi trpaslíků pod Železnou horou. Sněhurka však nechtěla selce otevřít ani za nic a také nic koupit. Tak se jí macecha lichotivě vemlouvala a nakonec jí darovala jedno jablko na ochutnání, ale Sněhurka dárek odmítla. Tu macecha, ta paní zlořečená, voňavé jablko na důkaz, že není otrávené, rozkrojila a polovinu před dívenkou snědla. Poté Sněhurka už neváhala a druhou, tu krásnější polovinu jablka, si bez obav vzala a s chutí se do ní zakousla. Sotva se dotknul jed jejích rtů, začal působit a ona bez dechu padla k zemi. A macecha? Ta odcházela s divokým smíchem: „Bud' si bílá jako sníh, černá jako eben a rudá jako krev! Teď už tě trpaslíci neprobudí, má milá.“ A sotva přiběhla na zámek, hned se měla k zrcadlu: „Řekni mi zrcadlo, kdo je na světě i v zemi zdejší, kdo je nejkrásnější?“ Zrcadlo odpovědělo: „Na světě i v zemi zdejší ty jsi, má paní, nejkrásnější!“ Ukrutné a záštiplné královnino srdce došlo konečně pokoje. Když přišli večer trpaslíci ze Železné hory domů, našli Sněhurku ležet bez dechu na zemi. Ať ji prohlíželi od hlavy k patě, nenašli nic, co by mohlo způsobit její smrt. Položili ji na máry a po tři dny a po tři noci u ní seděli a plakali. Pak ji chtěli pohřbít, ale protože stále vypadala jako živý spící člověk, tváře měla růžové a byla něžně krásná, vyrobili jí skleněnou rakev, aby na ni bylo ze všech stran vidět, zlatým písmem napsali na rakev její jméno a původ a pak rakev vynesli na Železnou horu. Každý den držel některý z trpaslíků u Sněhurky stráž, aby ji chránil před zlem. I divá zvěř se přicházela poklonit mrtvé princezně a litovala její smrti.

A běžel čas, jak bývá jeho zvykem, neúprosně a bez ustání

Sněhurka celý ten čas spala ve skleněné rakvi, stále svěží a krásná, s pletí bílou jako sníh, rty rudými jako krev, vlasy černými jako eben.

I stalo se jednou, že v tom lese zabloudil jeden princ se svou družinou, až se dostal k chaloupce trpaslíků pod Železnou horou a prosil je o nocleh. A ráno uviděl rakev se Sněhurkou i s tím, co na ní bylo napsáno, a přišlo na něj takové toužení, mělo ho k bolesti takové soužení, že trpaslíkům sliboval všechno zlato světa, jen když mu rakev se Sněhurkou prodají. Trpaslíci se k tomu neměli, ale když viděli, jak po ní touží a jak se pro ni souží, darovali mu ji. Princ radostí bez sebe poručil služebníkům, aby vzali rakev na ramena a odebrali se s ní do zámku. Jeden z těch služebníků, takový z Neumětel a Nešikovů, zakopl o vyčnívající kořen a poroučel se do mechu. Když sebou rakev tak nečekaně a nešetně hnula, tu vyskočil Sněhurce z hrdla kus otráveného jablka a otevřela oči, odklopila víko rakve a udiveně se ptala, kde je. Princ se zaradoval a požádal ji o ruku, s čímž souhlasila a chystali velkou svatbu.

Ač uplynul tak dlouhý čas, měla se královna stále za nejkrásnější a zrcadla se ptala jen tak ze zvyku: „Řekni mi zrcadlo, kdo je na světě i v zemi zdejší, kdo je nejkrásnější?“ Až jednoho dne pravilo: „Jsi krásná má paní, však na světě i v zemi zdejší mladá královna, co zrovna slaví s princem svatbu, je nejkrásnější!“ I tu se královna velmi podivila, na tu svatbu sice obdržela pozvání, ale jet se jí nechtělo, teď však, když jí zrcadlo o mladé královně pělo chválu, chtěla ji vidět na vlastní oči. Skvostně se vystrojila a vydala se na princův hrad. A když přišla do hodovní síně a pohlédla na mladičkou královnu, tu ke svému údivu poznala Sněhurku a ta poznala ji.

A protože zlo musí být odměněno po zásluze, poručili do běla rozžhavit železné boty a železnými kleštěmi je vytáhnout z výhně a pak je mocí obuli zlé královně na nohy. V těch železných botách musela pak královna ve svých nádherných šatech před očima té, které tak ublížila, a pro potěchu svatebčanů tancovat, dokud nepadla mrtvá k zemi.

Pohádka „Schneewittchen“ (KHM 53) je převzata z rozsáhlé sbírky pohádek bratří Grimmů „Kinder- und Hausmärchen“ (1812–15, 1822, 1857). Z němčiny přeložila a převyprávěla Jitka Janečková.

<http://www.pohadky.org/tisk.php?id=332>

PŘÍLOHA 2:

